

## ***Veselý proti České republice***

### **Podklad k bodu 2-c jednání Kolegia dne 15. května 2025**

#### **1. ZÁVĚRY SOUDU**

Ve věci *Veselý proti České republice* (č. 12431/22, rozsudek ze dne 28. listopadu 2024) Soud shledal porušení článku 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní soudy přiznaly stěžovateli náhradu nemajetkové újmy způsobené lékařským zákrokem provedeným *non lege artis* ve výši, která byla výrazně nižší než minimální výše náhrady, jakou Soud v případě lékařských pochybení obecně přiznává. Okresní soud stěžovateli přiznal náhradu ve výši 39 000 Kč. Odvolací soud tuto částku snížil na 19 500 Kč. Nejvyšší soud nadto stěžovateli uložil zaplatit nemocnici náhradu nákladů řízení částku 13 939 Kč.

Překlad rozsudku do českého jazyka a jeho anotaci naleznete [zde](#).

#### **2. PUBLIKACE ROZSUDKU A JEHO ŠÍŘENÍ V RÁMCI DOTČENÝCH ORGÁNŮ**

Překlad rozsudku a jeho anotace v českém znění byly zaslány dotčeným orgánům (Okresní soud v Třebíči, Krajský soud v Brně, Nejvyšší soud, Ústavní soud, Ministerstvo zdravotnictví) a všem krajským soudům. Anotace bude publikována v čísle č. 2/2025 [Zpravodaje KVZ](#).

Dne 5. prosince 2024 byli s rozsudkem seznámeni všichni soudci Ústavního soudu. Dne 14. února 2025 byli s rozsudkem obeznámeni všichni soudci oddělení Nejvyššího soudu, do jehož agendy patří rozhodování ve věcech sporů o náhradu škody. Dne 28. února 2025 byli s rozsudkem seznámeni soudci všech oddělení Krajského soudu v Brně specializujících se na danou problematiku. Dle sdělení Okresního soudu v Třebíči byli s rozsudkem a jím nastolenou problematikou seznámeni také soudci působící v jeho civilních senátech. V průběhu dubna a května 2025 byli s rozsudkem seznámeni také soudci působící v civilních senátech všech krajských soudů České republiky.

Informace o rozsudku *Veselý proti České republice* vyjde v úvodníku [elektronické sbírky Nejvyššího soudu](#) *Výběr rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva pro justiční praxi*.<sup>1</sup> O rozsudku budou soudci a asistenti informováni i na seminářích pořádaných Justiční akademií, a to jak k problematice nákladů civilního řízení, tak k judikatuře Nejvyššího soudu k náhradě nemajetkové újmy na zdraví.

#### **3. OBECNÁ OPATŘENÍ K VÝKONU ROZSUDKU**

Česká republika je povinna do šesti měsíců od nabytí právní moci rozsudku, tj. do 28. května 2025, předložit Výboru ministrů Rady Evropy akční plán výkonu rozsudku.

Podobu vhodných obecných opatření k nápravě KVZ předběžně konzultovala s dotčenými orgány: legislativním odborem Ministerstva spravedlnosti, sekci legislativy a práva Ministerstva zdravotnictví, Nejvyšším soudem, Ústavním soudem, Krajským soudem v Brně a Okresním soudem v Třebíči. Všechny tyto orgány se většinou shodly, že za účelem výkonu rozsudku Soudu **není nutná změna platné právní úpravy ani rozhodovací praxe soudů**.

---

<sup>1</sup> Výběr je připravován v úzké spolupráci soudců Nejvyššího soudu, vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před ESLP a pracovníků z oddělení analytiky a srovnávacího práva Nejvyššího soudu. Jeho cílem je zvýšit povědomí odborné právní veřejnosti o aktuálních a konečných rozhodnutích Soudu. Obsahuje informace relevantní pro vnitrostátní právní praxi – stručné shrnutí skutkového stavu a řízení u vnitrostátních soudů a mnohdy i autorské komentáře, zpracované většinou soudci Nejvyššího soudu, které vystihují přínos daného rozhodnutí pro české právní prostředí a odkazy na příslušná ustanovení vnitrostátního práva. Nejpodstatnější části odůvodnění rozhodnutí jsou také přeloženy do českého jazyka.

#### A. STANOVOVÁNÍ VÝŠE NÁHRADY NEMAJETKOVÉ ÚJMY NA ZDRAVÍ

Rozhodnutí Soudu ve věci *Veselý proti České republice* se vztahuje k právní úpravě platné do 31. prosince 2013, tedy k tzv. starému občanskému zákoníku (zákon č. 40/1964 Sb.) a vyhlášce Ministerstva zdravotnictví č. 440/2001 Sb., která určovala výši náhrad nemajetkových újem na zdraví. Tato právní úprava byla s účinností od 1. ledna 2014 nahrazena tzv. novým občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb. („občanský zákoník“), který v § 2956 zakotvuje povinnost odčinění nemajetkové újmy na přirozených právech člověka, v § 2957 stanovuje způsob a výši přiměřeného zadostiučinění a v § 2958 peněžitou náhradu za ublížení na zdraví.<sup>2</sup>

Jelikož v samotném zákoně chybí bližší kritéria pro stanovení výše náhrady, vypracoval Nejvyšší soud ve spolupráci se Společností medicínského práva, zástupci pojistitelů a dalších právnických a lékařských profesí [Metodiku k náhradě nemajetkové újmy na zdraví](#) („Metodika“). Ta představuje chtěný odklon od paušalizujícího pohledu uvedené vyhlášky, která ignorovala dopady do budoucího života člověka a stanovením fixní hodnoty bodu neodrážela ekonomickou realitu. Metodika měla sloužit jako praktická pomůcka pro soudy, zejména v počátcích účinnosti nové právní úpravy. Jejím cílem bylo napomoci soudní praxi dospět k rozhodnutím, která budou vzájemně souměřitelná a předvídatelná. Přestože má Metodika pouze doporučující povahu, pomohla právní praxi snáze přijmout změnu koncepce stanovování výše náhrady újmy na zdraví a objektivizovat utrpěnou újmu na zdraví, včetně kvantifikace výše náhrady.

V roce 2021 vznikla pod záštitou Právnické fakulty Univerzity Karlovy *Stálá konference k odčinění újem na životě a zdraví*.<sup>3</sup> Sdružuje odborníky z řad soudců, lékařů, pojišťoven a dalších relevantních oblastí. Jejím cílem je sběr podnětů, analýza problémů a hledání řešení formou konkrétních návrhů na úpravy Metodiky. S účinností od 1. ledna 2025 byly přijaty [změny Metodiky](#), které řeší některé výkladové problémy, a došlo k vytvoření nových položek újem na zdraví, za které přísluší bolestné.<sup>4</sup>

Za účelem naplnění požadavků předvídatelnosti soudních rozhodnutí také postupně dochází k vytvoření veřejně přístupné [databáze](#) judikatury k náhradě nemajetkové újmy na zdraví. Funguje díky Oddělení dokumentace a analýzy judikatury Nejvyššího soudu.

V létě 2023 provedl Nejvyšší soud analýzu 762 rozhodnutí soudu prvního a druhého stupně aplikující § 2958 občanského zákoníku, ze které vyplývá, že soudy v převážné většině případů postupují při poskytování náhrady podle pravidel slušnosti, čemuž napomáhá i Metodika. Na Nejvyšší soud začínají spory vyplývající z aplikace § 2958 občanského zákoníku teprve napadat. Jde-li o náhrady v dlouhotrvajících sporech, kde je postupováno ještě podle předcházející právní úpravy, mají soudy podle Nejvyššího i Ústavního soudu náhradu stanovovat ve výši odpovídající náhradám podle nové právní úpravy.<sup>5</sup>

V březnu 2025 provedl průzkum rozhodovací praxe odvolacích soudů k § 2958 občanského zákoníku také legislativní odbor Ministerstva spravedlnosti.<sup>6</sup> I ten potvrzuje, že se obecným soudům

---

<sup>2</sup> Ustanovení § 2958 občanského zákoníku zní následovně: „Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.“

<sup>3</sup> Viz např. [pozvánku](#) na první zasedání Stálé konference.

<sup>4</sup> Vysvětlení k aktualizaci je dostupné [zde](#).

<sup>5</sup> Viz nálezy Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2410/23 ze dne 20. prosince 2023 a rozsudky Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 432/2024 ze dne 8. března 2025 nebo sp. zn. 25 Cdo 2250/2023 ze dne 9. dubna 2025.

<sup>6</sup> Na portálu rozhodnuti.justice.cz byla vyfiltrována rozhodnutí odvolacích soudů, která ve výroku nebo v odůvodnění obsahují „2958“. Z celkem 128 takto vyhledaných rozhodnutí byla blíže analyzována ta z nich, v nichž

často daří uchopit komplikované ustanovení § 2958 občanského zákoníku správně, a to i za pomoci Metodiky, která nepředstavuje jen striktní tabulku, nýbrž průběžně aktualizovaný podpůrný nástroj s poměrně široce nastavenými mantinely pro autonomní soudcovskou úvahu.

V reakci na rozsudek *Veselý* Ústavní soud v březnu 2025 shrnul, že za stávající právní úpravy jsou obecné soudy schopny zajistit naplnění právní jistoty a předvídatelnosti práva standardními nástroji: (i) ústavně konformní interpretací § 2958 občanského zákoníku, tedy určením výše náhrady újmy na zdraví v souladu s principem plné náhrady a zásadami slušnosti, a to vždy s přihlédnutím k individuálním okolnostem každého posuzovaného případu; (ii) promítnutím nezávazného charakteru Metodiky a jejích obsahových limitů do svých úvah; a (iii) nástroji Nejvyššího soudu pro sjednocování judikatury, došlo-li by k rozkolísanosti judikatury k dané problematice.

Lze proto uzavřít, že přijetí občanského zákoníku, konkrétně ustanovení § 2958, představuje zásadní krok k předcházení porušení Úmluvy v důsledku nepřiměřeně nízkých náhrad za újmy na zdraví. Nový systém s vyšším a valorizovaným bodovým ohodnocením by měl zajistit, aby k ukládání nepřiměřeně nízkých náhrad, jak tomu někdy bylo za účinnosti předchozí právní úpravy, již nedocházelo.

Naplnění tohoto cíle by nicméně jistě přispělo průběžné zpracovávání statistiky výše náhrad přiznávaných soudy na bolestné a ztížení společenského uplatnění ve vztahu ke konkrétním okolnostem (poškozením zdraví, ale i např. věku poškozeného a dalším okolnostem, k nimž soudy při rozhodování přihlížely). Vytvořením statistiky či podporou znalecké činnosti by soudní praxi mohlo napomoci také Ministerstvo spravedlnosti.

#### *B. NÁHRADA NÁKLADŮ V ŘÍZENÍCH O NÁHRADU NEMAJETKOVÉ ÚJMY NA ZDRAVÍ*

Soud v závěru rozsudku poznamenal, že Nejvyšší soud měl, stejně jako obecné soudy, které stěžovateli přiznaly osvobození od soudních poplatků, zohlednit při rozhodování o nákladech řízení zvláštní charakter před ním vedeného řízení (§ 18 rozsudku).

Rozhodnout, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, i když by mu jinak podle výsledku řízení takové právo náleželo, umožňuje postup podle § 150 občanského soudního řádu („OSŘ“). Podle tohoto ustanovení soud nemusí výjimečně náhradu nákladů zcela nebo zčásti přiznat, shledá-li pro to důvody hodné zvláštního zřetele. Zákon neváže tento postup soudů na určitý předmět řízení jako takový, nýbrž na speciální okolnosti případu vyplývající z majetkových, sociálních, osobních a dalších poměrů účastníků (např. může jít o věk žalobců, kteří byli nezletilí, či tragické okolnosti případu, kdy žalobkyni zemřeli její rodiče apod.). Znění § 150 OSŘ nicméně umožňuje, aby v případech obdobných věci *Veselý* soudy při rozhodování o nákladech řízení vzaly v potaz i to, zda celková částka, kterou žalobce od žalovaného zdravotnického zařízení ve výsledku obdrží, byla spravedlivá a adekvátní vůči utrpené újmě.

Nadto, v řízeních o náhradu nemajetkové újmy lze v otázce nákladů řízení, zejména před soudem prvního a druhého stupně, využít také postup podle § 142 odst. 3 OSŘ. Podle tohoto ustanovení může soud účastníkovi přiznat plnou náhradu nákladů řízení, ačkoliv měl úspěch ve věci jen částečný, a to za podmínky, že měl účastník neúspěch v poměrně nepatrné části nebo záviselo-li rozhodnutí o výši plnění na znaleckém posudku nebo na úvaze soudu. Oproti § 150 OSŘ se toto ustanovení vztahuje na jinou situaci; zatímco § 150 OSŘ slouží jako nástroj pro zmírnění dopadů na účastníka, který nebyl v řízení úspěšný, § 142 odst. 3 OSŘ umožňuje účastníkovi, který byl v části řízení úspěšný, přiznat celou náhradu nákladů, a to například kvůli tomu, že neznal v době podání žaloby výši škody nebo nemajetkové újmy, kterou stanoví až znalec v průběhu řízení.

---

soud přiznal nějakou z náhrad nemajetkové újmy dle § 2958 občanského zákoníku, a tedy v nich mohla být použita Metodika. Celkem se jednalo o 48 rozhodnutí.

Stávající právní úprava tedy dává soudům při rozhodování o nákladech řízení dostatečný prostor pro zohlednění povahy řízení a všech okolností věci.

#### 4. ZÁVĚR

Ve světle výše uvedeného se jeví, že výkon rozsudku nevyžaduje změnu platné právní úpravy, ale postačí její důsledná a ústavně konformní aplikace. Rozsudek akcentuje nutnost přiznávání přiměřené výše náhrad nemajetkové újmy způsobené pochybením zdravotnického zařízení a poukazuje na potřebu zohledňovat specifickou povahu těchto řízení i při rozhodování o nákladech řízení. Český právní řád v současnosti disponuje dostatečnými nástroji, včetně § 2958 občanského zákoníku, doporučující Metodiky a procesních ustanovení OSŘ, které umožňují soudům reflektovat individuální okolnosti každého případu a zajistit spravedlivé a předvídatelné rozhodování.

Klíčové pro naplnění požadavků Soudu tak zůstává zejména jednotná a citlivá aplikace těchto pravidel v praxi, k níž může přispět průběžná aktualizace Metodiky, pravidelná analýza rozhodovací praxe soudů a zveřejňování přehledů judikatury k náhradám nemajetkové újmy, které soudcům usnadní orientaci v obdobných případech.